

зації. Дана модель враховує, що особливе навантаження служба зайнятості несе в періоди економічного спаду і структурних зрушень в економіці.

Для регулювання ринку праці службі зайнятості населення надані такі права:

запитувати у роботодавців інформацію про передбачувані структурні зміни та інших заходах, в результаті яких може відбутися вивільнення працівників, а також дані про потреби в робочій силі, про кількості вивільняються, прийнятих і звільнених працівників;

направляти роботодавцям, за наявності у них потреб у робочій силі, громадян, що звертаються до служби зайнятості для працевлаштування;

розробляти і вносити на розгляд місцевих органів влади пропозиції про встановлення для роботодавців мінімальної кількості спеціальних робочих місць для громадян, які потребують особливої соціальної захисту і що зазнають труднощі в працевлаштуванні;

укладати за дорученням роботодавців від їх імені договори з громадянами про працевлаштування (з попередньою, при необхідності, професійною підготовкою), оплачувати таким громадянам за рахунок коштів роботодавців вартість проїзду, добові за кожний день перебування в дорозі, а також видавати їм допомоги при переїзді на нове місце роботи.

Список використаних джерел:

1. «Про зайнятість населення», Закон України № 5067-VI 2012 Україна <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ПСИХОТРАВМУ

Вікторія Шевчук,

канд. психолог. наук, доцент,

*доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Психологічна допомога постраждалим дітям спрямована на подолання наслідків перебування в стресовій ситуації та запобігання розвитку посттравматичного стресового розладу.

У психологічному супроводі виділяємо три основні напрямки роботи психолога з дітьми, які переживають травматичну ситуацію:

1. Робота з середовищем, в якому опинилася дитина;
2. Робота в близькому оточенні;
3. Робота із самою дитиною.

Психологічна допомога дітям, які зазнали впливу психотравмивної ситуації, складається із наступних етапів:

Відновлення почуття безпеки – означає зняття фізичного та емоційного напруження і послаблення жорстких захисних механізмів, які виникли у відповідь на кризову ситуацію;

Відновлення та зміцнення психологічних ресурсів дитини – це означає сприяння активізації притаманних дитині психологічних ресурсів, які дають їй змогу подолати кризову ситуацію;

Реагування на негативні переживання, пов'язані з травмуючими факторами – тобто створення умов для прямого або символічного вираження та подо-

лання сильних негативних переживань, які можуть вплинути на розвиток ПТСР;

Активізація природних механізмів самозцілення, адаптації до нових ситуацій – це заохочення та підкріплення позитивних змін у ситуації дитини та активізація природного середовища самозцілення (спілкування з однолітками, відвідування гуртків за інтересами, сприятливе дозвілля з сім'єю, творчі заняття тощо) [1].

Методи психологічної допомоги дітям із травматичним досвідом: У роботі з травмованими дітьми використовуються індивідуальні та групові методи, сімейне консультування, сімейна психотерапія.

Арт-терапія – це один з найбільш ефективних способів роботи з клієнтами будь-якого віку і з будь-якими порушеннями, при цьому для особистості – це спосіб саморозкриття, самовираження, розвитку та шлях до власної гармонізації [1, с. 34].

Тілесно-орієнтована психотерапія. Психотерапія, яка вирішує психологічні проблеми клієнтів через процес фізичних вправ і фізичного контакту. Однією з центральних ідей цього підходу є припущення про функціональну єдність і рівність тіла і розуму. Цей підхід має значні переваги в психотерапевтичних методах. Одна із переваг цього метода, що вони не піддаються аналізу, тобто діють швидше та ефективніше ніж інші вербальні методи. Цей прийом дозволяє гарно підійти до проблем, про які не хочеться говорити та пропрацьовувати свідомо. Якраз через такі переваги терапія зарекомендувала себе у роботі з дітьми.

Заборонено використовувати методіку коли дитина пережила сексуальне насилля, або діяти дуже обережно, попередньо питати «Чи можна взяти тебе за руку?» «Можна до тебе доторкнутися?» і тільки якщо дитина дає згоду тільки тоді проводити терапію.

Ігрова психотерапія – це підхід психотерапевтичного впливу використання ігор на дітей і дорослих. Ігрова ситуація дає можливість показати шляхи вирішення конфліктних ситуацій, корекції небажаних рис характеру, усунення страхів [2, с. 43].

Пісочна терапія – один із психотерапевтичних методів, що з'явилися в рамках аналітичної психології. Це спосіб спілкування зі світом і самим собою; спосіб зняти внутрішню напругу, виразити її на несвідомому символічному рівні, допомогти підвищити впевненість у собі та відкрити нові можливості шляхи розвитку. Пісочна терапія дає можливість доторкнутися глибокого і справжнього я, відновити свою духовну цілісність, зібратися його неповторний образ, образ миру [2, с. 54].

Гештальт-терапія – допомога людині знайти саму себе, свою індивідуальність, неповторність, цілісність, це й відрізняє гештальт-терапію серед інших психотерапевтичних напрямів. Завдяки гештальт-терапії людина відмовляється від соціально-нормованих та соціальноконтрольованих відчуттів на користь справжніх та відкривається новому досвіду. Терапія спрямована на те, щоб вибити клієнта зі звичної життєвої позиції, допомогти побачити все різноманіття вибору, стати вільним та відповідальним за своє життя [1, с. 11].

Соматична терапія травми – в її основі лежить ідея про те, що травма – це насамперед нейрофізіологічний процес і що людський організм має здатність до саморегуляції, відновлення внутрішньої рівноваги та життєздатності [1, с. 19].

У цілому, найбільш успішними техніками, які зарекомендували себе у роботі з дітьми, які зазнали впливу тяжких стресових чинників, виявились техніки тілесно зорієнтованої психотерапії, арт-терапії (малювання, ліплення з пластиліну та глини), пісочної психотерапії, ігрової психотерапії, терапії на основі народних традицій (виконання колискових пісень), кататимноімагінативної психотерапії.

Список використаних джерел:

1. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки : методичний посібник / Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Біла І.М., Лазос Г. П. К. : НАПН України, 1995, С. 9–21.
2. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / Уклад. О. Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с.